

Barel AS i Kirkenes er en av meget få norske bedrifter som har etablert seg i Russland. Da markedet for elektronikkproduktene de produserte ble strammere og tvang dem til å se seg om etter billigere produksjonsmuligheter, valgte de utradisjonelt, men ikke unaturlig, fordi Murmansk bare er noen mil unna.

Norsk satsing i Murmansk

Gründer og daglig leder Geir Torbjørnsen i Barel AS i Kirkenes.

Elektronikkbedriften Barel AS utsprang opprinnelig fra Glamox. Bedriften er eid av gründeren Geir Torbjørnsens selskap AS Energikontroll og Innovasjon Norge, og produserer nødlys, brytere, kortlesere, kodetaster for dører, kabler, varmeovnsregulatorer og andre elektroniske smådelar. For å minske kostnadene slik at bedriften kunne være konkurransedyktig i et stadig tøffere norsk og internasjonalt markedet, startet de i 1999 samarbeidet med en russisk partner. I 2001 tok de beslutningen om å starte eget datterselskapet i Murmansk og i 2002 ble BR electronics etablert. Men elektronikkproduksjonen startet først opp i mars 2004.

Spesiell bedrift

Det er ingen tvil om at Barel er en spesiell bedrift, litt sånn "kjærringa mot strømmen". De fikk "Årets bedrift"-prisen i Finnmark i 1996/97 og NHOs nyskappingspris i Finnmark i 2003. Sistnevnte ikke minst for den utholdenheten de har vist.

- Hadde vi ikke lagt deler av produksjonen til Murmansk hadde vi tapt 40 prosent av omsetningen. Etter at vi etablerte oss der har vi fått to nye prosjekter hvor vi produserer beslektede produkter, som vi eller ikke ville fått. Mulighetene er nå blitt mye større i og med at vi kan gå ut på verdensmarkedet og konkurrere med de aller fleste. Dette gir økt volum, sier gründer og daglig leder Geir Torbjørnsen i Barel AS.

Straffet tidsmessig

- Vi brukte et år på å undersøke hva det ville si å etablere en bedrift i Russland og laget en forretningsplan basert på dette. Profilen vår var at alt skulle gjøres etter boka. Det skulle være ordnede forhold, og vi skulle så godt det overhodet lot seg gjøre prøve å unngå ukultur og være "hvite". Vi hadde kontakt med en ganske stor russisk statsbedrift som produserte elektronikk og som privatiserte deler av bedriften. Denne

delen kjøpte vi opp. Vi har egentlig ikke hatt noen ordentlige problemer underveis, noe jeg er overrasket over. Men vi brukte meget lang tid på etableringen og i ettertid kan jeg se at vi nok er blitt straffet tidsmessig for å gjør ting "hvitt". Men vi har fått veldig god verbal goodwill i Murmansk.

Vanskelig bedriftskultur

- Den største utfordringen når man skal drive bedrift i Russland er kanskje å forstå bedriftskulturen. Vi har vært opptatt av at det skal

Økonomidirektør Galina Kalikina i BR electronics i Murmansk.

Fra venstre operatørene Olga Makausova, Ludmila Efimova og Vladimir Mohov i produksjonsavdelingen i BR electronics i Murmansk.

være russisk ledelse i bedriften, for det er de som skal holde orden i forhold til russiske lover og regler og utvikle organisasjonen basert på det. Men når det gjelder ledelse, ledelsesfilosofi og organisasjon har vi mye å jobbe med. I den fasen vi nå er i, er det viktigste å få etablert gode systemer på lokalt nivå. Før vi begynner å omdanne ting.

Fem prosent russere

- Fem prosent av Sør-Varangers befolkning på 10.000 mennesker er i dag russiske. Vi har norsktalende russere ansatt i Barel i Kirkenes som har vært til stor hjelp. De fleste som jobber i bedriften vår i Murmansk har en solid teoretisk bakgrunn, men vi må foreta opplæring innenfor vår spesifikke teknologi. Russerne kommer til Kirkenes, får opplæring og blir her til kvaliteten er tilfredsstillende. Så flytter vi produksjonen av de enkelte produktene med de russiske medarbeiderne til Murmansk, og følger opp med folk herfra inntil produktiviteten er i orden. Produktkvaliteten har vi ikke noe å utsette på, den er på høyde med det vi produserer her hjemme, sier Torbjørnsen.

BR electronics i Murmansk

BR electronics ligger i et industriområde i utkanten av Murmansk. Alt jeg i utgangspunktet ser er gamle, forfalne bygninger, men skiltet på døren er ikke til å overse. Oppe i etasjene kommer vi inn i en etasje med lyse, pent oppussede kontorer hvor økonomidirektør Galina Kalikina vennlig tar i mot oss og gjestfritt serverer te og småkaker.

- Jeg har vært ansatt siden februar 2003 og trives veldig godt her. Samarbeidet med administrasjonen og fagpersonene i Barel fungerer veldig bra, og det er en stor fordel for dem å ha en produksjonsbedrift her i Murmansk fordi bedriften sparer mange penger på å produsere i Russland, sier Galina Kalikina.

Jeg er glad jeg har med meg tolk ellers ville samtalen blitt meget begrenset, for hun snakker bare russisk. Og manglende språkkunnskaper er noe som går igjen overalt i Murmansk.

Stolt av arbeidsplassen

Det jobber totalt 45 personer her og av disse jobber 19 kvinner og 8 menn i produksjonen. Det er ikke vanskelig å forstå at økonomidirektøren er stolt av BR electronics, systemet og de godt kvalifiserte medarbeiderne. I tillegg til administrasjonsetasjen disponerer bedriften også en etasje med produksjonslokaler. Her er det høyt under taket, masse plass, lyst og trivelig med store vindusflater og mange grønne planter. Her produseres de ulike elektroniske produktene som ferdiggjøres av Barel i Kirkenes før de blir solgt.

Interessant marked

- Det russiske markedet er utrolig interessant, og vår strategi er at vi skal bruke den kompetansen vi har om Russland, ikke bare til å drive elektronikkproduksjon, men også til å se på andre muligheter som kan være naturlige for oss, som for eksempel emballasje. Og finne russiske underleverandører på dette området og tilby disse tjenester som de igjen kan tilby sine samarbeidspartnere. Dermed kan vi også tilby våre kunder mer enn akkurat bare å selge et produkt. Det blir spennende å se hva vi kan få til i Russland fremover, og det er mange som ber om råd når det gjelder etablering i Russland. Og hvis det er noe som også kan

være interessant for oss, er vi villige til å hjelpe, sier Geir Torbjørnsen.

Billig og bra

- Jeg er opptatt av å vise frem et mer nyansert og positivt bilde av Russland og de mulighetene som ligger her oppe i nord. Murmansk er en stor by med 330.000 innbyggere med eget universitet og mye skolerte folk, men er allikevel en liten, gjennomsliktig småby på mange områder. Hvis vi ser bort fra olje og gass som er et eget marked, vil alt som har en høy grad av manuell bearbeiding eller lønnsintensive produkter kunne produseres her. Jeg vil påstå at det kostnadmessig er like billig og bra å produsere i Murmansk som i Kina. Og det er billigere enn å produsere i Baltikum og Polen. Fremtiden ligger på mange måter i Russland, ikke bare når det gjelder produksjon, men også som et av verdens hurtigste voksende markeder.

Doble omsetningen

- Jeg er overrasket over at så få sørnorske bedrifter ser mulighetene, men uvitenhet er nok den største fordømmen. Statoil som driver bensinstasjoner i Murmansk har måttet pløye en del mark og svelge noen kameler, DnB har et representasjonskontor, Storvik AS driver konsulentvirksomhet og selskaper som baserer seg på olje og gass kommer. Personlig hadde jeg helst sett at det ble et mye større norsk miljø i Nordvest-Russland enn det er i dag. Det som kjennetegner russere og som gjør at jeg tror det vil bli en rivende utvikling fremover i Russland, er at de er sultne. Det er ikke livsnødvendig for oss å lykkes, men det er det for russerne og de har evnen til å gjennomføre.

- Hvor er Barel og BR electronics om fem år?

- I løpet av tre år skal vi doble omsetningen i Barel og få en arbeidsstokk på mellom 90 og 100 mann. Og jeg tror at Russland kan bli et godt marked for oss i fremtiden, sier daglig leder Geir Torbjørnsen i Barel AS.